

***SCIENCE —
TECHNOLOGY —
INNOVATION***

Abstracts of LXIX International Scientific
and Practical Conference
Canada, Ottawa

23 – 24, May 2024

**Canada, Ottawa
23 – 24, May 2024**

UDC 001.1

BBK 29

The 69th International scientific and practical conference “Science — Technology — Innovation” (23 – 24 May, 2024) Pegas Publishing, Canada, Ottawa. 2024. 160 p.

ISBN 978-1-74174-633-4

The recommended citation for this publication is:

Petrov P. Learning Styles and Strategies // Science — Technology — Innovation. Abstracts of the 69th International scientific and practical conference. Pegas Publishing, Canada. 2024. Pp. 39- 43. URL: <http://el-conf.com.ua/>

Science editor:

Solodka N.V.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Reviewers:

Monique Carnaghan

*Associate Professor in Economics in the Department of Economics,
University of Lethbridge, Canada*

Ostin Koonin

Professor of Information, Operations & Management Sciences, NYU Stern

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: el-conf@ukr.net

homepage: <http://el-conf.com.ua>

©2024 Pegas Publishing

©2024 Authors of the articles

ПРОБЛЕМАТИКА РОЗМЕЖУВАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮРИСДИКЦІЇ
В СУЧАСНОСТІ

Волік В.В.

*д.ю.н., професор,
професор кафедри права*

Легкова В.А.

*студентка економіко-правового факультету
Маріупольський державний університет
м. Київ, Україна*

Анотація: *Аналізуються аспекти адміністративної та господарської юрисдикції. Розглядається судова практика щодо розмежування судами різних інстанцій адміністративної та господарської юрисдикції. Виявлено вирішальні аспекти встановлення розмежування підсудності органами судової влади.*

Ключові слова: *адміністративна юрисдикція; господарська юрисдикція; суд; розмежування юрисдикції*

Нині існують значні проблеми у виробленні послідовного підходу до визначення адміністративної юрисдикції. Така неоднозначність може призвести до порушення конституційних прав громадян, зокрема права на справедливий суд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, як це передбачено законом. На практиці часто буває, що судді відмовляють у відкритті провадження на тій підставі, що спір належить до юрисдикції іншого суду. Трапляються також ситуації, коли подібні справи перебувають у провадженні кількох суддів, що свідчить про недосконалість законодавства та необхідність більш чіткого врегулювання законодавчих норм. Тому вивчення цього питання є надзвичайно актуальним.

Слід підкреслити, що діяльність господарських судів принципово забезпечує захист прав у сфері господарської діяльності. Д. М. Притика влучно зауважує, що правовий захист у господарських судах ефективно адаптований до вирішення господарських спорів

та враховує їх вплив на економіку України [7, с. 196]. Законодавчо встановлений порядок розгляду таких спорів добре виконує функції господарських судів. Водночас створення системи адміністративного судочинства та запровадження відповідного процесуального законодавства, що регулює адміністративне судочинство, призвело до перерозподілу повноважень між спеціалізованими господарськими та адміністративними судами при розгляді справ за участю органів державної влади.

Ознаки спорів, які належать до адміністративних справ, визначені у п. 1, 2 ч. 1 ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України [2]. Виходячи із завдань та сутності адміністративної юстиції, її розглядають і як специфічний вид судового контролю у сфері державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, який проявляється у втручанні суду як органу правосуддя в діяльність державних органів. Адміністративна юрисдикція включає у себе комплекс матеріальних і процесуальних правовідносин, які виникають у зв'язку з вирішенням конфліктних ситуацій у сфері діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Однією з актуальних проблем сьогодення є відсутність чіткого розмежування компетенції адміністративних та господарських судів у вирішенні спорів у сфері господарювання за участю державних органів. Ця так звана «конкуренція юрисдикцій» часто призводить до правової невизначеності та затримок у процесі прийняття рішень, що підриває довіру до системи правосуддя та ефективності державного управління.

Згідно із статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України, основною метою адміністративного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд судом спорів у сфері публічно-правових відносин, щоб ефективно захищати права, свободи та інтереси фізичних осіб, а також права та інтереси юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень [2]. Тобто, під «адміністративною юрисдикцією» розуміють компетенцію, повноваження адміністративних судів розглядати певні категорії публічно-правових спорів. Саме словосполучення «публічно-правовий» є одним із тих загальних критеріїв,

який викликає певну невизначеність при розмежуванні питання про підвідомчість спору до певної юрисдикції.

Якщо приділяти увагу критеріям розмежування юрисдикцій, то саме поняття характеризується тим, що це є ознаки, за якими встановлюється компетенція судів щодо розгляду справ, в тому числі законодавчо визначені категорії справ, що належать до однієї юрисдикції. Наприклад, норми Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) закріплюють такі критерії до предметної юрисдикції господарських судів, а саме [1]: коло осіб, які можуть звертатися до господарських судів; належність до переліку справ, підвідомчих господарським судам, що встановлений у ст. 12 Господарсько процесуального кодексу України.

Однак, навіть у наведених критеріях є теоретичні проблеми, адже відсутня єдина та чітка система критеріїв. Адже для створення такої системи необхідно: відмовитися від застосування бланкетних норм, винятків та оціночних понять.

Норми КАС України встановлюють такі критерії належності спору до предметної юрисдикції адміністративних судів [2]:

1. спір є публічно-правовим (зокрема, їх перелік, що не є вичерпним, міститься у ч. 2 ст. 17 Кодексу адміністративного судочинства України), за винятком категорій спорів публічно-правового характеру, що відповідно до ч. 3 ст. 17 КАС України не належать до предмета адміністративної юрисдикції;

2. однією зі сторін спору є орган виконавчої влади, орган місцевого само-врядування, їхня посадова чи службова особа або інший суб'єкт, який здійснює владні управлінські функції;

3. спір виникає у зв'язку зі здійсненням суб'єктом владних повноважень владних управлінських функцій, а також у зв'язку з публічним формуванням суб'єкта владних повноважень шляхом виборів або референдуму.

Підсумовуючи викладене, можна зауважити, що процес розмежування юрисдикції між адміністративними та господарськими судами є динамічним та може зазнавати змін залежно від судової практики. З огляду на це можемо здійснити узагальнення судової практики.

Зазначимо, що Верховний Суд України в інформаційному листі від 2.12.2005 року за №3.2.-2005 надав коментар стосовно загальних правил розмежування компетенції між спеціалізованими адміністративними й господарськими судами, у ньому вказується що адміністративним судом підлягає вирішенню спір, який виник між конкретними суб'єктами, серед яких хоча б один суб'єкт законодавчо уповноважений владно керувати поведінкою іншого суб'єкта, а останній зобов'язаний виконувати вимоги і приписи такого владного суб'єкта [3].

На прикладі постанов Великої Палати Верховного Суду розглянемо, як саме вказані критерії використовують на практиці.

Розглянемо адміністративний позов до реєстраційної служби про визнання протиправним і скасування рішення про реєстрацію права власності на квартиру, у Постанові від 07.11.2018 р. у справі № 826/18896/16 [4].

Відповідно до котрої зроблений висновок про те, що оскільки позовні вимоги у справі заявлено на поновлення порушеного цивільного права позивача, спірні правовідносини пов'язані з виконанням умов цивільно-правових договорів (кредитного та іпотечного) і на момент звернення до суду право власності на спірну квартиру перейшло до іншої особи, то попри участь у спорі суб'єкта владних повноважень цей спір не є публічно-правовим, а його мають вирішувати суди за правилами ЦПК.

Наступною розглянемо історію судової справи №120/15510/23 про визнання неправомірним та скасування рішень, зобов'язання вчинити дії. Одразу позначимо, що це є реальним практичним кейсом який свідчить про неузгодженість та проблематику розмежування юрисдикції справи в суді.

Справа пройшла першу та другу інстанцію. Відповідно до Ухвали Вінницького Окружного адміністративного суду від 12 грудня 2023 року у справі №120/15510/23, зазначено [5]:

«Таким чином, суд, урахувавши суть спірних правовідносин та їх суб'єктний склад, дійшов висновку про наявність підстав для закриття провадження у справі у зв'язку з тим, що вона не підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства та

має вирішуватися в порядку цивільного судочинства, провадження у справі слід закрити. Зважаючи на предмет позову, суд вважає за необхідне роз'яснити позивачу про право на звернення до місцевого загального суду в порядку цивільного судочинства.»

У зв'язку з рішенням позивача, було вирішено оскаржувати ухвалу до суду апеляційної інстанції. Було отримано Постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду у даній справі від 27 лютого 2024 року. Відповідно до якої зазначено [6]:

«Публічно-правовий спір має особливий суб'єктний склад. Участь суб'єкта владних повноважень є обов'язковою ознакою для того, щоб класифікувати спір як публічно-правовий. Проте сама собою участь у спорі суб'єкта владних повноважень не дає підстав ототожнювати спір із публічно-правовим та відносити його до справ адміністративної юрисдикції.»

Крім того колегія суддів зауважує, що з огляду на предмет позову, його суб'єктний склад, слід роз'яснити позивачу про право на звернення з позовом до господарського суду для вирішення спору в порядку господарської юрисдикції.»

У контексті розгляду даної судової справи, ми стикаємося з реальними викликами, пов'язаними з диференціацією адміністративної та господарської юрисдикцій. Дана судова практика відкриває дискусію щодо меж владних повноважень адміністративних та господарських органів у вирішенні спорів, що стосуються комерційної діяльності та управлінських рішень.

Складність ситуації, яку підтверджує наведена вище судова практика, полягає в тому, що відсутні чіткі критерії та методологічні підходи для чіткого розмежування цих двох видів юрисдикцій, що призводить до правової невизначеності і затягування процесу рішення. Вказані справи ілюструють потребу в реформуванні законодавчої бази, що забезпечить ефективне та обґрунтоване розподілення справ між адміністративними та господарськими судами.

Література:

1. Господарський процесуальний кодекс України № 1798-ХІІ від 06.11.1991 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради

України (ВВР), – 1992. – №6 ст. 56 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 08.04.2024 року)

2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст.446 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 30.04.2024 року)

3. Інформаційний Лист Верховного Суду від 26.12.2005 N 3.2.-2005 «Щодо застосування господарськими судами України положень процесуального законодавства стосовно розмежування компетенції між спеціалізованими адміністративним» // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v3-2-700-05#Text> (дата звернення: 03.05.2024).

4. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 07.11.2018 у справі № 826/18896/16 // Онлайн Закон. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/78160737> (дата звернення: 02.05.2024).

5. Ухвала Вінницького окружного адміністративного суду від 12.12.2023 року у справі №120/15510/23 // Онлайн Закон. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/115825166> (дата звернення: 02.05.2024).

6. Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 27.02.2024 у справі №120/15510/23 // Онлайн Закон. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/117286011> (дата звернення: 02.05.2024).

7. Ніколайчук С. Проблематика розмежування юрисдикції у господарському та адміністративному судочинстві / С. Ніколайчук // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2022. № 2 (117). С. 90-94

8. Сідей Я. Розмежування адміністративної юрисдикції з іншими видами юрисдикції у сфері судової компетенції. Підприємство господарство і право. 2018. № 6. С. 196-199.